

БЛАГОВІСТ

Місячник Української Католицької Церкви в Польщі
№ 7 липень 1991 р.

**ВЕЛИЧАЄМО ВАС АПОСТОЛИ
ХРИСТОВІ, ПЕТРЕ І ПАВЛЕ,
ЩО СВОЇМИ НАВЧАННЯМИ
СВІТ УВЕСЬ ПРОСВІТИЛИ І ВСІ
КРАЇНИ ДО ХРИСТА ПРИВЕЛИ**

**ПРОСВЯЩЕННІЩОМУ КИР ІВАНОВІ
ВЛАДИЦІ ПЕРЕМІСЬКОМУ
У ДЕНЬ ТЕЗОІМЕНІТСТВА
ВІДДАЄМО СЛІДИ І НАСНАГИ
НАШОГО ЗАСТУПНИКА**

Торжество Святого Петра і Павла

Крім Господніх і Богородичних Свят Церква також у певні дні прославляє людей, які все своє життя віддали служінню Христу, і стали святыми. Першими святами були Св. Йосиф та Іван Хреститель - Предтеча Христа. За ними слідує дві великі постаті Св. Петра і Св. Павла.

Св. Петро був вибраний і поставлений головою над Апостолами за життя Ісуса і призначений намісником на землі по Його смерті, першим головою Церкви заснованої Христом.

Апостол Павло, покликаний Христом вже після свого Вознесіння на Небо і тому зветься останнім, але найважливішим задля апостольських справ між народами.

(Закінчення на 3 сторінці)

СВЯТОГО ЄФРЕМА СІРІНА ПОХВАЛЬНЕ СЛОВО ПЕТРУ І ПАВЛУ

Радуйтеся царі Христові, святі апостоли: бо вам і вгорі і внизу Христос довірив царство; вам вручив скиптр розпоряджати і управляти на обох престолах, щоб розділялося спадкоємство долішнього царства і засяяла слава, помножилася краса, щоб явлене було світло і пізнані були таїнства, щоб проповідувана була сила горішнього царства.

Радуйтеся ви - сіль землі, котра ніколи не може звітрити. Радуйтеся ви - світло світу, що йде зі сходу і сяє всюди, просвічуючи затьмарених, горіючи без олії. Світильник - Христос, свічник - Петро, а олія - дар Святого Духа. Радуйтеся ви - світло світу, перед якими втікає всяка ніч, якого не затемнює хмара, при якому не приходить буря, не настає викор; а, навпаки, що просвіщає нашу темряву, заховане чинить явним, об'являє таємниці, очищує совість. Радуйтеся ви - святителі ієреїв, наставники учителів, ловці поган, проповідники народів, настоятели праведників, убилителі грішників, противники гріха, просвітителі невірних, непереможні сторожі, купці, що продають дорогоцінності.

Радуйтеся ви, що і мені виковали голос, ви - охоронці мого грішного язика, зцілителі моєї немочі, пестуни і немочі і сміливості моєї, творці моїх слів. Радуйтеся ви, що не мали грошей при собі, а цілу вселенну наповнили багатством. Не мали ви костура, а прогнали вовків. У вас не було другого хітону, а царі шукали у вас одягу. Не мали ви подвійного взуття, а землю розколихали своєю ходою; хмари розстелювались під вашими ногами, Ангели приготувляли дорогу, море утримувало вас на собі, як кораблів, що пливають під повними вітрилами. Ви не мали срібла при поясі і золота не було у ваших гаманцях, але багато зі свого ви позичали хромим, а сліпий діткнувшись вашого пояса, почав числити дні, і очима міряти сонце, і показувати звізди, про які раніше не знав.

(Закінчення на 2 сторінці)

До питання літургійної мови Прикмети літургійної мови

Йдучи за вченням Вселенської Церкви, яке висловив найповніше Другий Ватиканський Собор, та за священними традиціями східного християнства (адже ми спадкоємці також і Святих Просвітителів Слов'янщини, Кирила і Мефодія) однозначно стверджуємо, що мова Літургії мусить бути зрозумілою для загалу вірних, що беруть участь у відправах. Це принцип дуже важливий, особливо у візантійському та інших східних обрядах: східні Богослуження сповнені глибокого богословського, катехитичного змісту та...тривають довше ніж римокатолицькі, а людям важко стояти у храмі протягом довшого часу, будучи лише спостерігачами (і до того, інколи, не розуміючи змісту Служби Божої). (...)

Для літургійної мови наймовірно важливе і те, щоб вона була добрим засобом поширювання науки Христа і його Церкви, без всякого роду догматичних та інших помилок. Тут маю на увазі проблему збереження сенсу оригіналу у тексті перекладу - тоді, коли у мові, на яку перекладається, просто немає відповідних слів чи формулювань, які цей сенс могли б точно передати. Від тої проблеми не втече жодне християнське віросповідання - адже визнаний всіма християнами найвищий авторитет, Святе Письмо, написане мовами нікому майже не зрозумілими. (...)

Важливим елементом літургійної мови є її спроможність співграти з духовним кліматом відправи. Подумаймо, як звучали б для нашого

(Закінчення на 3 сторінці)

ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ*

Продовження з 6-го числа

ПРО ПРАВОПОРЯДОК СВ. ТАЙН

12. Священний Собор потверджує і похваляє старинний правопорядок щодо св. Тайн, який зберігається в Східних Церквах, як також і практику в їх відправлюванні та уділюванні, і, якщо заходить такий випадок, бажає, щоб її було обновлено.

(Миропомазання)

13. - Правопорядок про служителя святого мира, що від давніх часів існує в Східних Церквах, нехай буде вповні обновлений. Тому священники можуть уділяти цю св. Тайну, вживаючи мира благословеного патріархом чи єпископом.

14. - Всі східні священники можуть цю св. Тайну уділяти важно, чи то разом з хрищенням чи віддільно, всім вірним кожного обряду, не виключаючи і латинського, зберігаючи щодо дозволеності приписи права загального чи місцевого. Також і священники латинського обряду, відповідно до повноважень, що їх мають в уділюванні цієї св. Тайни, можуть важно її уділяти і вірним Східних Церков, без шкоди для обряду, зберігаючи щодо дозволеності приписи права чи загального, чи місцевого.

(Закінчення на 2 сторінці)

НА НАШ ПОГЛЯД

Ікона Царства

«Та як же би ми могли, пісню Господню співати, в чужосторонній землі, серцю жалю задавати» - співаємо так в неділю Блудного сина, парафразуючи 137 псалом. І якби заперечуючи самим собі, вдованадцять, четвертий раз у Сопоті, зібралися українці з Польщі, Батьківщини і діаспори, щоб... саме, напевно не «серцю жалю задавати». Бо ж усі добре усвідомлюють це, що в нашій ситуації, аби не забути власного Єрусалиму, у протилежності до вавилоні, мусимо співати свою Господню - рідну пісню. Тисячі полонених ставлять «Єрусалим понад найвищу свою радість» (Пс. 137) і прямують туди, куди кличе їх пам'ять про минуле і надія майбутнього.

Існує понад п'ятсот дефініцій культури, безліч поглядів, способів визначення цього, по суті, таїнственного явища. Його містерійність походить від джерела з якого тече - від культу Бога, незбагненого, невисказаного, невидимого і неосяжного для нас. Таїнственність культури це також відблиск таїнственності її творця - людини. І як зобов'язуючо звучать слова православного богослова, що «якщо кожна людина на подобу Божу в живою іконою Бога, культура є іконою Царства Божого». Тому культура являється нам як завдання - постійно очищувати затьмарений образ Божий в людині і в народі, в нашому українському народі. Бо до нового Єрусалиму «не ввійде ніщо нечисте і хто чинить мерзоту і лжу», а найвищий, безсмертний сенс культурної творчості надає це, що в новий Єрусалим принесеться «славу і честь народів» (Одкр. 21,26).

о. Б.П.

ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ*

(Закінчення з 1 сторінки)

(*Свята Літургія*)

15. - Вірні мають обов'язок в неділі та дні святкові брати участь в божественній Літургії, або, по приписах чи звичаях свого обряду, в відправі Божої Хвали. Щоб тим легше вірні могли виповнити цей обов'язок, встановлюється хосенний час для виповнення цього обов'язку від вечірні в надвечір'я аж до кінця неділі чи святкового дня. Пильно поручається вірним, щоб в цих днях, або й частіше, а навіть і щоденно, приймали Пресвяту Євхаристію.

(*Тайна Покаяння*)

16. - Із-за повсякденного змішання вірних різних помісних Церков в тій самій країні чи східній території, власть священників якого-небудь обряду слухати сповіді, дана від власних єрархів, правильно і без жадних обмежень, поширюється на цілу територію того, хто її дає, і на всі місця та вірних якого-небудь обряду на цій території, хіба що місцевий єрарх, щодо місць свого обряду, виразно на це не погодився б.

(*Дияконат*)

17. - Щоб старинний правопорядок щодо св. Тайни священства знову набрав сили в Східних Церквах, бажає цей Святий Собор, щоб установа постійного дияконату, де вона вийшла з ужитку, знову була встановлена. А щодо піддияконату та нижчих чинів, їх прав та обов'язків, нехай подбає законодавча влада кожної помісної Церкви.

(*Мішані подружжя*)

18. - Щоб запобігти неважним подружжям, коли східні католики з хрищеними східними некатоліками одружуються, та щоб подбати про тривкість і святість подружжя і про домашній мир, Святий Собор постановив, що канонічна форма закінчення таких подружжя обов'язує тільки щодо їх дозволеності; для важности ж вистачає приявності священнослужителя, зберігаючи все інше, що правно треба зберегти.

ПРО БОГОПОЧИТАННЯ

(*Священні часи*)

19. - Встановляти, переносити або зносити святкові дні спільні для всіх Східних Церков на майбутнє належатиме до Вселенського Собору або Апостольського Престолу. А в поодиноких помісних Церквах встановляти, переносити чи зносити святкові дні, крім Апостольського Престолу, належить до патріархальних чи архієпископальних синодів, однак маючи незалежний згляд на цілу країну та на інші помісні Церкви.

(*Спільна Пасха*)

20. - Доки не дійдеться до бажаної угоди між усіма християнами про одинокий день для святкування всіма празника Пасхи, тимчасом, для плекання одности між християнами однієї і тої ж країни чи нації, доручається патріярхам чи найвищим місцевим церковним властям, щоб за одностайною згодою та порадившись з тими, що в тому зацікавлені, прийшли до угоди про святкування празника Пасхи одного і того самого недільного дня.

(*Церковна діаспора*)

21. - Поодинокі вірні перебуваючі поза областю чи територією власного обряду, щодо закону про священні часи, можуть пристосуватися вповні до правопорядку, що існує в місцевості, де вони проживають. В сім'ях мішаного обряду можна заховувати цей закон за одним і тим же обрядом.

(*Церковні моління*)

22. - Східні клирики та ченці, відповідно до приписів власного правопорядку й традиції, нехай правлять Хвалу Богу, що була здавна в великій пошані в усіх Східних Церквах. Також і вірні, за прикладом предків, нехай побожно та по силах прикладаються до Хвали Божої.

(*Літургійна мова*)

23. - До патріярха спільно з Синодом або до найвищої влади кожної Церкви з Радою єрархів, належить право нормувати вживання мов у священних літургійних дійствах, а також, звітуючи до Апостольського Престолу, апробувати переклади текстів на рідну мову.

(Далі буде)

Децо про ікони

Продовження з 6-го числа

Видатним малярем-іконописцем XIV ст. був Петро Ратенський, який походив з Галичини. Вважається його основоположником московської малярської школи. В роках 1308-1326 був митрополитом усієї Русі з осідком в Москві. Є вістка також про київського монаха Антонія, який в 1409 р. малював Троїцький собор у Пскові. На західноукраїнських землях є знані малярі: Владика, Гаїл Михаїл, Матвій, Дробиш Тимофій, Яків. Перемишльські малярі Михаїл, Івашко, Андрій разом з іншими майстрами робітні на Вовчу (Перемишль) виконали стінописи в катедрі на Вавелі (Краків), в Гнезні і на замку в Любліні (маляр Андрій), в костьолах у Святому Христі у Вислиці і Сандомирі (1432-1436).

Ось кілька визначних артистів, які збагатили українське церковне мистецтво в себе, а також поза межами України. Витворили вони своєрідний стиль, а у зв'язку з цим певні типи ікон.

Найбільш почитаними іконами в XIV-XVIII стст. були ікони Богородиці, Ісуса Христа, апостолів та деяких святих. З ікон Богородиці витворилися типи: Марія Елеуса, Одігітрія, Покров Пресвятої Богородиці, Панагія.

Марія Елеуса є це допоясний образ Богоматері з Ісусом на руках, на якому два обличчя притулюються. В українських іконах цей тип зустрічається рідко, він дуже питомий для візантійських і московських ікон.

Одігітрія - ікона найбільш поширена на рідних землях, інакше звана Мати Божа Провідниця. Вона тримає на лівій руці малого Ісуса, який правою рукою благословить, а в лівій тримає сувій паперу. З двох боків голови марії намальовані дві півпостаті архангелів Гавриїла та Михаїла. Часом в місці ангелів малюється пророків або апостолів. Цей тип ікони називають Одігітрія з апостолами або Одігітрія з пророками.

В Західній Україні завдяки діяльності ОО. Редemptористів поширене було почитання ікони М.Б. Неустанної Помочі. Оригінальна ікона зберігається в Римі, де її перевезено після упадку Константинополя. На цій іконі малий Ісус сидить на лівій руці Богородиці. Свої руки тримає в правій руці Марії, голова не притулена, а відвернена в бік. По боках голови Богородиці два ангели тримають знамена страстей Христових - спис і хрест.

Улюбленою іконою на Україні є Покров Пресвятої Богородиці. Марія зображена в центрі композиції у фронтальній позі. Вона накриває омофором вірних. Знана є також інша версія цієї ікони, де під омофором криються українські козаки.

Іншим типом ікони, хоч рідше вживаним у нашому іконописі є «Панагія». Грецьке слово «Панагія» означає всесвята. Мати Божа сидить на троні, рідше стоїть, і підносить руки вгору до молитви. На її грудях малий Ісус, який благословить. Ісус намальований у фронтальній позі пепеажно в круглому медальйоні. Тако ікона означає також Різдво Христове.

Найбільш знаними іконами Ісуса Христа є: Христос Учитель, Христос у славі і Нерукотворний Спас.

Христос Учитель намальований на цілий зріст у фронтальній позі правою рукою благословляє, а в лівій тримає відчинену книгу Євангелія з кількома словами тексту. Деколи малюють ікону допоясну Христа Учителя.

Христос у славі це другий варіант ікони Ісуса Христа. Взір до неї взято з композиції Деїсис (Моління). Христос сидить на Престолі, в лівій руці тримає розкрите Євангеліє. Біля Нього стоять Мати Божа і св. Іоан Хреститель. Часом виступає більше фігур (апостоли, ангели). Таку ікону називають Моління з чином.

Нерукотворний Спас це зображення голови Ісуса Христа без тернового вінка на тлі полотна, що його підтримують два ангели Михаїл і Гавриїл.

Не є це замкнений перелік іконографічних типів. Редакційні обмеження накладають конечність скорочення обширнього викладу до скромного рису а одночасно створюють потребу, щоб до цієї теми повернути ще не раз при найближчій нагоді.

с. Романа СНДМ

У статті використано доповідь В. Поповича «Українські ікони».

СВЯТОГО ЄФРЕМА СІРІНА ПОХВАЛЬНЕ СЛОВО ПЕТРУ І ПАВЛУ

(Закінчення з 1 сторінки)

Радуйтеся ви, що спіймали диявола, побідителі бісів, руйнівники блуду, визволителі душ наших від обману. Ваші хустинки (Діян.19,12) уподібнились до країв Господніх риз (Мт.9,20). Ваша тінь дарувала численні і багаті оздоровлення по містах і селах. Радуйтеся ви, що знайшли скарб схований в полі (Мт.13,44), вказали жінці загублену драхму, подвоєними принесли Христу дані вам таланти проповіді, ви, що в глибину вселенної закинули невід, який набрав усякої всячини (Мт.13,47), наловили риб, котрими і до нині веселиться Цар, вечеряючи на небесах, ви, що навчили мудру жінку старанно замісити три мірки муки і приготувати закваску (Мт.13,33), зняли перегороду, вирівняли дорогу і число запрошених на весілля Жениха доповнили розпусними жінками.

Радуйтеся ви, що воздвигнули на краєугольнім камені стільки весільних царських чертогів, заснували на землі стільки схожих на небеса церков, поставили стільки престолів для животворящої Жертви. Радуйтеся ви, Петре і Павле, Андрію і Томо, Луко і Іване, і увесь апостольський соборе, бо у вас маємо наступних, а в тих, котрих святкуємо сьогодні, знаходимо всіх. Радуйтеся шестокрила сило невидимих Серафимів, шестидневне утвердження видимого сотворіння, шість хлібів на трапезі, шість водоносів у Кані Галилейській, в яких вода стала вином: вино ж це було смачніше від молока, солодше від меду, тому, що постало не із тлінної виноградної лози, але зі слова Творця, повелінням Будівника.

Радуйся Петре, двері грішників, відваго тих, що каються, заохото для тих, що навертаються, пересторого тим, що відрікаються, потіхо для тих, що падають. Радуйся Петре, уста учеників, голосе проповідників, око Апостолів, сторожу небес, первороджений із тих, що прийняли владу ключів. Радуйся Петре; ти перехитрив у боротьбі диявола, переміг після свого параліжу, подолав сильнішого, який захитав тобою, по травмі здобув нагороду, після падіння поставив пам'ятник перемозі, скинув вінець з голови противника.

Радуйся Павле; тобі завдячуємо широту слова, твої славі присвячене ціле місто, вся земля носить в собі твої зерна, показує твої жнива, твої пахощі вгодні були царям, умилювали князів, навертали невірних. Радуйся Павле; ти доказав Аттіці невігластво, здолав гордість атенців, переконав славних промовців терпеливо слухати невченого у слові, умовив софістів прихилити вухо до некрасноріччового в мові, зчудував Ареопаг небесними науками. Радуйся Павле, не знаю як, узятий на небеса, перенесений до раю; ти чув слова нечутні і незбагненні слухові, написав послання, яким варвари повинуються так як законові, пером своїм ти очистив погань, папером наворачив світ і чорнилом оновив землю...

Придорожній хрест

Торжество Святого Петра і Павла

(Закінчення з 1 сторінки)

Петро коли пізнав Ісуса і почув Його вчення, відразу все покинув і пішов за Христом.

Зовсім по-іншому виглядає прихід до Христа Павла. Згадаймо Святе Письмо, з початку він був ворогом християн та ішов до Дамаску їх переслідувати. Христос зупиняє його, силою ламає і ставить на шлях істинний, повертає до себе і адосконалює. Павло стає Апостолом між поганцями. Він не потребує багатьох фактів, щоб прийняти Христа. Натомість Петро навпаки, буде скріплений поступово з подій і слів Христа. Щодо внутрішньої адачі виринає в обидвох горливість і ревність. Петро швидкий до послуху, приймає з заветтям і виконує без вагань всі накази Ісуса, але і швидко також відрізняється від Нього.

Павло з ревністю переслідує християн, а потім без обмеження переходить у вир праці, щоб проповідувати Христа між народами (поганцями). Але він також є душою завданій і второпний уникати небезпек. Для збереження і посилення на рівні почуттів двох чертуться зі страхом і слабкістю.

В обох Апостолів ми бачимо щирість, як в добрі так і в недовірливостях вони мають слабу, але невідому причину. Петро сказав Ісусу за Христом як слухав, що Він є посланцем, що є Богом. Завважимо при цьому і про себе на Таворській Горі, відносимо Ісуса і час творення. З одного боку він признає, що Ісус не зрадить, боронить мечем іраніє, навіть каже в Олівній Горі, але з другої сторони він за звичайних обставин лютує першою мислюючи Ісуса зі страху. Але Петро першим знає до гробу Воскреслого Учителя. Справді Петро є перший проповідник по Зісланні Святого Духа, перший визнає, що Ісус є Сином Божим, також є перший в'язень ради Христа. Павло є досконалим знавцем Святого Письма і жидівських законів, живе праведно і гідно. Він є гордий свого виховання і переконаний бути в правді, не може погоджуватися з тими людьми, переконання яких не є йому згідні і готовий їх переслідувати в ім'я самого Бога. Вважав він, що переслідування християн є його обов'язком.

Чому ж Христос їх вибрав Апостолами? Вони мають в собі природний розум та щирість серця. Ми бачимо у них здібності, котрі є запорукою розвою і довершення справи до якої вони є покликані. Петро є здібний до влади і до відповідальності. Павло є дуже освічений, певний і гордий праведності своєї поведінки, він знає що робити і робить тому що є певний свого ідеалу і місійного завдання.

Бог не змінює людину, а прищеплює і збільшує добрі її якості. Щирість серця є другою необхідною притокою, щоб не протиставитись Божій волі і бути добрими до людей. Тому негативні вчинки стаються помилками та недосконалостями, а не злим гріхом. Кожна людина, як істота, вже має вписану в собі ціль свого життя, яка має бути втілена протягом існування. В той спосіб Бог вибирає і зазначає кожному мету життя, як одиниці і як частині спільноти, від найменшої, якою є родина, до найбільшої, якими є держава і весь міжнародний збір. Ми всі походимо із спільноти, розвиваємося в ній, беручи активну участь у всіх її процесах, нестримливих випадках. Взаємні відносини в спільноті обмежують наше існування і нашу діяльність.

Найважливішою метою нашого життя є спасіння душі, тобто прийняти Христові Закони, щоб відновитися та заслужити через досконалу поведінку часті до нього кожна людина природно приймає. Святіше людська спільнота нам допомагає розв'язати значні побутові справи, а Церква нам дає можливість стати здібними, щоб заслужити на надприродні дари, через які стаємося дітями Божими і пославними як такі. Бог також вибирає і вказує спосіб життя, котрий не є однаковий для всіх. Тим людям він дає завдання і відповідні засоби, щоб бути Його представниками між своїми ближніми. Вибрані і покликані стаються свідомими свого стану і завдання, щоб проголосувати Боже Слово, щоб показувати як чинити в житті і щоб вживати засоби, основані Христом, необхідні для спасіння душі.

Хоча Господь все може вчинити, тому що Він є Всемогучий, все-таки Він не змінює природу, тобто особу кожної людини. Покликання і дари є пристосовані до цілої дійсності вибраного. Вибрані є такими не випадково: вони мають природні здібності фізичні, почуттєві і розумові вже розвинені і виявлені станом та професією.

Апостол Петро був головою родини, власником і проповідником співпраці у рибальстві. Святий Павло - знавець жидівської релігії і ревний її проповідник. Христос дає їм мету, до якої вони пристосуються і якій повністю присвячують своє життя.

Христос не затирає їхні слабості, природні недосконалості спричинені первородним гріхом, нахили, досить несвідомі, до змислових, хибних задоволень та притяги інших речей і осіб, що можуть звести з праведного шляху особу. Всі вони є нероздільні від особи, яка повинна раціонально поступати, вибираючи вільно речі і засоби для досягнення мети і заслуговуючи на Божу поміч.

Пізнавши себе і Божу волю треба вміти укласти і організувати своє життя. На взір Апостолів треба відректися не лише від того, що є шкідливе, але звільнитися від того, що є непотрібне і другорядне та вибирати те, що є краще і досконаліше. Треба мати на увазі, що без неперепинної і поступової боротьби немає ніякого поступу і досконалості.

Так як обое Апостолів ми мусимо бути відзначеними щирістю серця. Щирість це є ясність сумління, це є певний і досконалий вияв всіх думок почуттів і намірів через зовнішні знаки, такі як слова, жести і поведінку.

Щирість серця дає також задоволення, завзятість та стверджує єдність і цілість особи. Тому в щирій особі немає дволикості та фарисейської фальші. Цю щирість треба зберегти не лише самим з собою, але і з ближніми та з Богом. Фальшивість, навпаки, нищить особу в душі і тілі; нервовість є одна з перших ознак дволикості. Вона віддаляє особу від спільноти і взагалі не доводить до добрих наслідків. Сам Бог не признає таких людей за своїх.

Урочисто згадуючи Верховних Апостолів і дивлячись на їхнє життя, діла і покликання до апостольства, спробуємо наблизитися до їхньої святості думками, високим ідеалом, праведною поведінкою та повним посвяченням до виконання Божих планів, розвиваючи всі добрі прикмети нашої природи і вчиняючи в справедливості і досконалості, щоб з Божою допомогою заслужити на вічне щастя.

о.Михайло Пришляк

До питання літургійної мови

(Закінчення з 1 сторінки)

вуха літургійні тексти нашої Богослужби у перекладі на польську мову (чи якусь західну). Очевидно, нераз східна Літургія правиться зовсім не східною мовою (як буває у наших заокеанських земляків), але це має дуже негативний вплив на згаданий духовний клімат і допускається до такого лише тоді, коли досьогочасна мова Літургії стає для загалу незрозумілою.

Ми, як вірні візантійського обряду, мусимо пам'ятати теж і про те, що перекладений текст Служби Божої повинен також добре застосуватися до питомого нашої Літургії церковного співу, щоб з цим співом переклад якнайкраще гармонізував.

Названі прикмети літургійної мови (до яких слід додати національний аспект справи: наймилішою є завжди рідна мова і про це Церква забути ніколи не може), є вступом до короткого аналізу «плюсів і мінусів» у питанні вживання УГКЦерквою української мови як літургійної.

Розгляньмо спершу

СТАРОЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНСЬКУ МОВУ, тобто, на сьогоднішній день, мову наших Богослужб у Польщі. Почати тут слід з цього, що за нею стоїть тисячолітня традиція українського християнства, а цього, безперечно, одним потягненням пера не перекреслити. Це мова святих: Володимира, Ольги і Священномученика Йосафата та всіх інших, відомих і невідомих. Слов'янським служебником користувався київський митрополит Іларіон і Патріарх Йосиф Сліпий; митрополит Андрей Шептицький та митрополит Українсько-Білоруської Церкви Ісидор, митрополит Петро Могила та митрополит Велямин Рутський. Протягом століть це був один із елементів, які еднали розділену після 1596 року українську Церкву (цей чинник перестав існувати від моменту заведення у відродженій у 1921 році Українській Автокефальній Православній Церкві української мови як літургійної).

Немає сумніву, що тисячолітнє вживання слов'янської мови у нашій Церкві витворило такий стан, що ця мова ніяк не може нами вважатися чужою. Не згадуємо вже про це, що деякі філологи називають слов'янську мову «староукраїнською».

Ну, так... Але як забути про це, що слов'янська мова стає щораз більше незрозумілою для вірних нашої Церкви, як на Батьківщині так і на поселеннях? Чи традиція (чи радше її віковична незмінність) може бути аргументом в цьому питанні? Адже Церква для людей і для спасіння їхнього заснована Христом і Апостолами! Адже Христос ніколи не

З ДУХОВНОЇ СКАРБНИЦІ

МОЛИТВИ НА СОН ГРЯДУЩИМ

Молитва до Святого Духа

Господи, Царю небесний, Утішителю, Душе істини, змилосердися і помилуй мене, грішного раба твого, і відпусти мені недостойному і прости все, чим згрішив я в цей день перед тобою як людина, і не тільки як людина, але як хтось гірший від скотини, вільні і невольні гріхи мої, ті знані і незнані, від юності і поганої поради, і ті лінивством спричинені. Якщо ім'ям твоїм клявся, або хулив йому в думках моїх, чи принизив когось, а може засмутив. Якщо гнівався, або обманював, чи вбогого пришедшого до мене не порятував, може брата мого опечалив, чи осудив, або возвеличував чи ввищував себе, а стоячи на молитві думав про лукавство цього світу. Якщо впився або безумно сміявся чи зло придумав, або чуже добро бачачи заздрило його, чи може злорічив, чи сміявся з гріху брата мого, коли моїх гріхів безліч, чи про молитву забув, чи теж що інше лукаве сподівав - не пам'ятаю, а міг і гірше скоїти. Помилуй мене, Творче мій, Владико, лінивою і недостойного раба твого, і відпусти і прости мені, як благий і чоловіколюбчець: хай з миром ляжу, засну і відпочину, блудний, грішний і окаянний я, і поклонюся і заспіваю, і прославлю пречесне ім'я твоє з Отцем і єдинородним його Сином, нині і повсякчас і на віки віків. Амін.

Перед тим, як спочити на ложі своїм, все це в думках і пам'яті переглянь.

По-перше:

Воздай подяку Вседержителю, який дарував тобі день минулий благодаттю своєю, в живих і здорові прожити.

По-друге:

Порозмовляй із самим собою і зроби іспит совісті своєї, докладно переглядаючи весь час дня, починаючи від години, коли підвівся ти з ложа свого і пригадай собі: куди ходив ти, що робив, з ким і про що ти розмовляв, і всі діла, слова і думки, від ранку аж до вечора тобою вчинені, з великою увагою пригадай і оціни.

По-третє:

Якщо добро якесь учинив еси цього дня, то не від тебе було воно, але від самого Бога, який посилає нам щедро всі блага, тому-то цінуй це і благодари його, а щоб тебе в цьому благу утвердив і в майбутньому подібне звершувати допоміг, молися.

По-четверте:

Якщо лукаве щось скоїв ти через свою неміч або злу звичку, кайся і моли чоловіколюбця, щоб прощення тобі дарувати зволив, з твердою постановою, вже більше подібного не творити.

По-п'яте:

Зі сльозами творця умолюй, щоб грядущу ніч тиху, спокійну і безгрішну дарував; день же завтрашній, на славослів'я імені його святого подав.

Якщо знайдеш м'яку подушку, то залиши її, і камінь підложи Христа ради; якщо холодно тобі буде спати, потерпи, кажучи: інші взагалі не сплять.

Зі староцерковнослов'янської переклав о. Б. Панчак

наказував якою мовою мають молитися християни! Тому й думаю (і, здається, я в цьому не самітний), що сліповірність слов'янській мові нікуди не веде. Ця думка напевно багатьом читачам може здаватися банальною. Але все ж таки треба часом повторювати очевидні речі. Коли стверджуємо, що пануванню староцерковнослов'янської мови в нашій Церкві неминучий кінець, тоді мусимо розглянути питання

УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В НАШИХ БОГОСЛУЖБАХ

Спершу справа здається простою, мовляв, вистачить завести по парафіях україномовні відправи, користуючись перекладами, що їх здійснили наші земляки на чужині. Але відверто собі відповім на таке запитання: Чи дійсно таку картину можемо «намалювати»? Чи не є це черговий міф, за який можемо заплатити велику ціну. Не заперечуймо фактів. Ось деякі з них. З того, що літургійна мова для народу мусить бути зрозумілою, що далеко не виходить, що мала б це бути мова клітературна і сучасна, як це хоче бачити пан М. Струминський. Досвід поляків і не лише їх вказує на те, що слід дбати про збереження особливого характеру мови Богослужб. Наведу приклад невластивого застосування «прогресивного» методу перекладання: проф. Іван Огієнко (пізніший ахієпископ холмсь-

(Закінчення на 6 сторінці)

Підсумки року

Першого вересня 1990 р. вперше відкрив двері самостійний ліцей для української молоді в Гурові-Лавецькому. З засновання училища пов'язані були великі проблеми. Не бракувало їх також під час навчального року.

Не дивлячися на всілякі перешкоди зв'язані головній мірі з тісною і матеріальними труднощами, учні брали участь у культурному і релігійному житті українців у Польщі. Важливу роль у цій справі займає ансамбль пісні і танцю «Думка», який вже існує понад двадцять років і славить ім'я українців по цілій Польщі. Але наше культурне життя це не тільки «Думка». Учні, самостійно, без допомоги вчителів зорганізували колядування. Частина зібраних грошей учні віддали на школу, а частину перерахували на поміч дітям Чорнобиля.

Шевченківський концерт, участь випускників у XXV Конкурсі декламації та співу в Ельблонзі чи участь у Святі культури національних меншостей Польщі у Млинарах - це лише деякі приклади культурного діяння молодих українців. Численна участь ліцейців у інгресі єпископа Івана Мартиняка в Перемишлі, а також присутність учнів на зустрічі з папою Іваном Павлом II в Ольштині - це найважливіші моменти з церковного життя українського ліцею. Заключним акордом життя в цьому навчальному році була участь «Думки» у XII Українському фестивалі в Сопоті. Глядачам припала до вподоби танцювальна композиція зі свічками. На людей справив велике враження релігійний зміст цієї композиції. Релігійну атмосферу доповнила пісня «Боже вислухай благання» у виконанні хору «Журавлів». На очах глядачів виступали сльози зворушення.

Весь навчальний рік був для учнів та вчителів тяжкою пробою сил у змаганні зі щораз-то іншими проблемами. Можна тільки побажати учням і вчителям, щоб наступний рік був ще кращим.

Петро Шостак
учень II-го класу

М. Старицький

До молоді

*На вас, завзяті-юнаки,
Борці за щастя України,
Кладу найкращі думки,
Мої сподіванки єдині:*

*У вас молода ще грає кров,
У вас в думках немає бруду,
Палає в серці ще любов
До бездоленого люду...*

*Не захитайте ж ви Її,
Не розгубіть по світі все,
Нехай вона ваш дух гартує
У чесній, славній боротьбі!*

*Бо стоголовий людський кат
Лютує, дужчає щоднини...
Не можна тратити і хвилини,
Поки ще стогне темний брат.*

*Поки живий - мерщій несіть
Сліпому світло ви просвіти,
І в серце, смертю повите,
Живу надію закропіть.*

*Виануйте рідну його річ,
Назвіть без хитроців своєю
І розженете над землею
Ви непрозору, глупу ніч.*

*Хай кат жене, а ви любіть
Свою нещасну родину, -
Її за нею сили до загину
І навіть душу положіть!*

Український світовий вчительський рух в поході.

(Слово до вчителів і громади)

Зближається світовий з'їзд Української Спілки Професійних Учителів - УСПУ. Тема з'їзду: «Сучасний стан українського шкільництва в Україні і діаспорі та його будучність». Може не всі уявляють собі важність такого з'їзду, але коли ми глянемо на програму, яка вказує нам на доповідачів з України, Польщі, Бразилії, Західної Європи, Канади й США, то треба сподіватися від цього з'їзду великого кроку вперед у дальшому розвитку нашого світового шкільництва, а тим самим, і нашого народу.

Знаємо добре, як чужі школи відібрали українську духовність нашим дітям не тільки в діаспорі але і на рідній Україні. Знаємо також, з прикладу Канади, що двомовне навчання повернуло рідну мову багатьом нашим дітям. Виглядає, що можна повернути колесо назад, якщо є охота трохи поборотися за своє.

Через чуже шкільництво і чуже оточення багато нашої молоді відчужилося від свого пня, від своїх родин і від свого українського народу, ставши, не раз, духовними чужинцями серед рідних. А так не мусять бути. Відкинення своєї мови і культуру а прийняття чужої не є жодним досягненням культурної людини. Такий процес є негативним явищем, збіднюванням самого себе і українського середовища. Знаємо людей, що володіють добре двома, трьома мовами. Це є їх особистий і спільний скарб. Минули ті часи, коли шовінізм інших народів примушував покинути рідну мову, культуру, Церкву і все рідне. Настав час відродження покривджених народів, відродження їхніх мов і їхніх культур.

У цьому процесі вчительство відіграє величезну роль. Учитель є все зв'язаний з молоддю, її вихованням, передаванням знання і підготовкою до майбутнього життя, а тим самим до майбутності народу. Тому не сміє бути ні одного українського вчителя, який стояв би осторонь цього процесу. Всі вчителі повинні включитися у світовий рух українського вчительства, притягаючи тих, які вже забули свою мову, відчужилися свого рідного кореня, стаючи рабами котечества чужогого.

Світовий з'їзд УСПУ не повинен бути лише з'їздом для шкільних адміністраторів і вчителів, але і для всіх українців, які повинні масово підтримати цей почин.

Учителі всього світу єднайтеся! Будьте активними членами світового руху українського вчительства.

За інформаціями писати або телефонувати:

Z. Kwit
804 N. Woodstock St.,
Philadelphia, Pa., 19130,
USA
tel. 1-215-769-0889

Зиновій Квіт
Голова УСПУ

Ченстохова '91

Українська молодь, що братиме участь у Світовому з'їзді молоді свій центр матиме у відведеному на цей час храмі. Це буде kościół św. Jakuba przy Alejach NMP.

Початок зустрічей - 11 серпня. Цього дня, як і два наступні, від 8 до 11 год. ранку відбуватиметься приготування до Божественної Літургії. Кожного дня катехизи голоситимуть і Літургію служитимуть Архієреї нашої Церкви - ординарії перемишльської єпархії Іван Мартиняк, ординарій івано-франківської єпархії Софран Дмитерко і глава УКЦ кардинал Мирослав Іван Любачівський. Опісля проходитимуть заняття в групах.

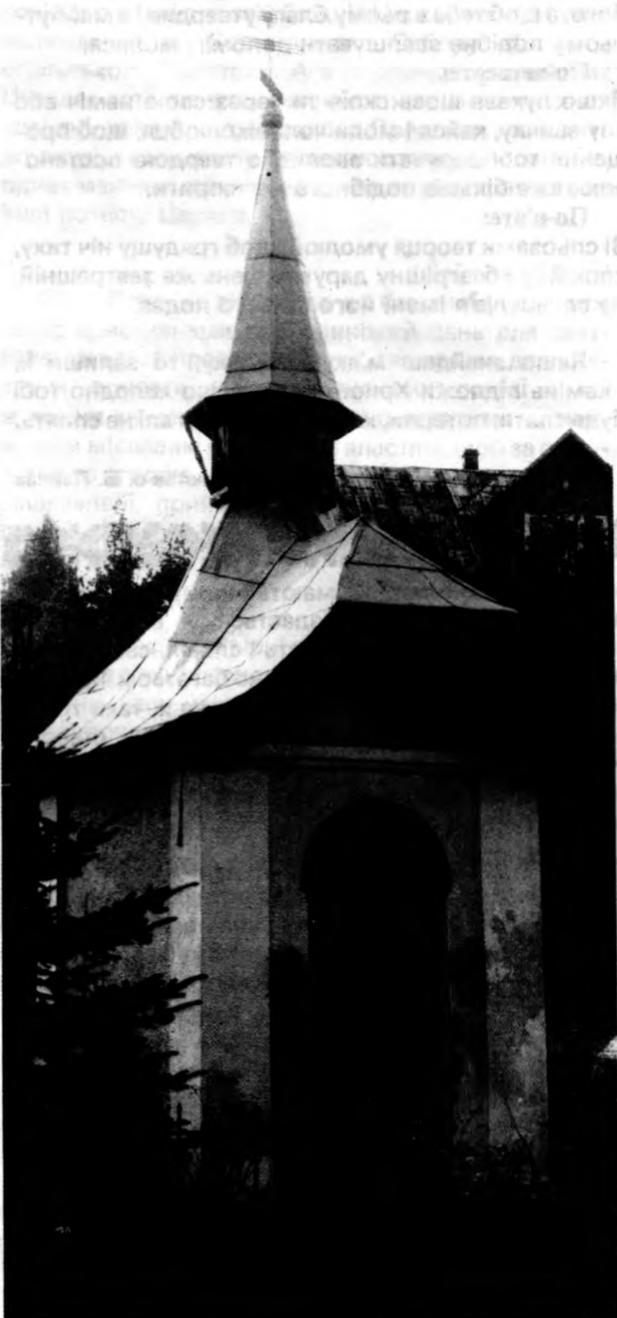
14 і 15 серпня всі учасники З'їзду будуть брати участь у спільних торжествах.

ЯСНОГІРСЬКИЙ ГІМН МОЛОДІ СВІТУ

сл. Лешек Мошинський - староцерк.

сл. Маріан Плезія - лат.

муз. Ян Астряб

Капличка в Репеді

І святі були дітьми

Дорогі Діти! І ось настіли довго очікувані вакації а з ними більше вільного часу, багато сонця, зелені трав, лісів. Треба вам добре і уважно вдивлятися в цю красу, бо все це є даром Господа Бога для всіх нас. Тіштеся, бігайте, набирайте багато нових сил і не забувайте ніколи про Господа Бога. Не залишайте отже недільної Служби Божої, і не забувайте про ранішню і вечірню молитву.

Тим разом на вакації хочу подарувати Вам оповідання про дитинство Теодозія Печерського, основника нашого життя на Україні.

Послухайте:

Великі клопоти мала бояриня Мстислава з одинаком своїм Теодозієм. Хлопчик дуже скоро втратив батька. Його найкращим приятелем і виховником був опікун Антін, а коли Теодозій підріс, любив перебувати в товаристві ченця Варлаама. Від нього мабуть прийшла до хлопця думка, щоб піти не тим шляхом, який приготувала йому мама. Цю духовну спрагу називаємо покликанням до Божої служби. Воно виявлялось змалку у цілій поведінці хлопця. Найкраще почувався тоді, коли міг сховатися від людей, щоб на молитві з радістю розказувати Господу Богу про свої мрії на майбутнє, присвятитися Йому назавжди, віддати свої сили Богові і людям.

А мати сварила, карала:

- Ти ж у мене єдина дитина, батько ж твій княжий управитель! Чого втікаєш від людей? Монахом хочеш бути? Батьків заповіт зневажаєш? Русь потребує воєвод, тисяцьких монахів і без тебе досить у монастирях.

- Матінко, я не люблю ні війни, ні слави, ні почестей. Люблю тихе життя в монастирі. Хочу служити Богові і людям. Не борони мені цього!

Бояриня Мстислава втирала сльози і чекала на приїзд брата з Києва, що заповів свою гостину в Курсь з князенком Ізяславом. Тоді в замку буде багато отроків, буде стріляння з луків, перегони на конях. Тоді і Теодозій побачить інше, цікавіше життя. Мати приготувала для сина гарну одягу з найдорожчої грецької матерії, дідусь подарував Теодозієві лук і сагайдак з київської найкращої майстерні.

Та Теодосій про своє думав. Він планував чергову втечу з дому до Києва у монастир. Останнього разу спроба була близька успіху. Хлопчик сховався між мішками з пшеницею і ніхто того не помітив. Так близько вже було до Києва. Мати після того покарала - замкнула в кімнаті. Теодосій не хотів нічого їсти, молився...

- Вдягни, сину, цю гарну одягу, підеш разом з іншими отроками до замку, будеш стріляти з лука, може вподобаєш собі їзду на конях, будеш переганятися, як усі отроки!

- Я піду з Ізяславом, буду слухати новин з Києва від дідуся, побачу, як інші отроки будуть стріляти, змагатися на перегонах... - тихо обіцяв Теодозій. А коли повернулися зі замку, Мстислава жалілася братові: - ти бачив Теодозія, як він поводився. Не тішила його ні одяга, ні лук, ні забава! Що мені робити з сином...?!

- Ми вже чули про втечі Теодозія в Київ. Хоче бути монахом. А хто його знає, чим він може вславити наш рід. Не борони йому того, що є більшим прагненням молодого серця. Він багато начитався про чернече життя, про угодників Божих серед них. Князь Ізяслав ним зацікавився, хоче зустріти хлопчика.

Заплакала мати. Чекала повернення сина з забави у замку. Він тимчасом бавився з яструбом, годував собак, коней, обійшов сад, налюбивався красою околиці, а тоді побіг до білої хатинки у гаю, де жив пустельник.

- Вітаю тебе, любий хлопче! Знаю, розумію - ти ще малий. Твоя мати боїться побачити тебе ченцем, - хрестив пустельник прибулого й просив сідати на лаві.

- Отче! Мені жаль мамі!... Але може, якщо я ще раз втечу, вона повірить, що мене кличе туди Бог.

- Не роби цього! Будь слухняний своїй мамі! Молися до Ісуса Христа, щоб допоміг твоїй матері вирішити твою долю. Так і в моєму житті було. Я чув поклик Спасителя, втік з війська, коли поверталися з походу на печенігів. Покинув родину, друзів, маєтки та славу. На Святій Горі бачив життя монахів, сходяв власними ногами Святу Землю, а тепер доживаю в тишині та молитві свого віку. Ти є дитиною мого духа і серця. Багато можеш зробити своїм великим бажанням спрямованим до Бога і людей...

- Я прийду з мамою до вас, отче! Ви скажете мамі про це! З радісною усмішкою на лиці відходив того

дня Теодозій від пустинножителя.

І сталося, як прагнув Теодозій. Мати не противилася більше бажанню сина після того, як він п'ять разів тікав у монастир. Вона стала монахиною в Києві, щоб могли жити так як син у молитві і службі величним ідеалам християнства.

*****

Теодозій Печерський, про якого говорить оповідання, жив в роках 1035-1074. Коли мав 20 літ став монахом і дав початки монашого життя. У 1073 р. поклав підвалини під будову церкви і монастиря. Наслідники продовжували його діло і таким чином у XI-XII ст. повстав великий монастир з кількома прекрасними церквами в самому серці Києва над Дніпром. Підземелля монастиря криють у собі печери, де спочивають покійні монахи. Між ними є також Теодозій Печерський, будівничий Печерської лаври і організатор українського чернецтва.

Якщо на вакаціях вибираєтеся до Києва, обов'язково відвідайте Печерську лавру. Бажаю вам багато радості і сонця!

с. Романа СНДМ

*Вечірній Київ затихає,
Софія Київська мовчить,
Лише Оранта прикликає
Із глибини віків гонців.*

*Купино неопалима
Народ Тобою завжди жив.
Моя Стіно Ти нерушима,
Моє Ти диво серед див.*

*До Тебе йду щодень на прощу,
Тобою зачарована стою,
Тебе у серці своїм ношу,
Тобі всі думи віддаю.*

*Ти купино неопалима,
Який мистець тебе створив!
Моя Стіно Ти нерушима,
Моя Ти диво серед див.*

Ірина Сєник

Вечірня молитва

Ой, встань дитино, встань, вже не спи...

А до молитви ручки зложи.

І перед блиском зірок дрібних

Молись до Бога, до всіх святих...

Молись за квіти родимих піль,

За ту сирітку, що терпить біль,

Молись за щастя для рідних стріх:

«Отче наш», хліба, дай для нас всіх...

А до Марії мольби пішли:

-Всім, що сумують, радість зійли...

Молись за народ, за рідний край:

-Україні, Боже, волю подай-...

Іванка Трешневська

Б. Лепкий

От і скінчився рік шкільний

От і скінчився рік шкільний!

Хто працював, тепер вільний, -

Книжки і зошитки, і перо,

Усе школярське добро, -

Прощайте!... йду на село.

А на селі там воля нам

І школяркам і школярам;

Як хочеш, то біжи у гай

Малини і гриби збирай,

Гукай і пісенок співай.

Ніхто тобі не скаже: цить!

Бо і без тебе гай шумить,

Бо і без твого співу в гаю

Мушки гудуть, пташки співають

Піснями Бога величають.

Горличани - Матері

Мати - символ любові. Слово, що його як перше в житті висказує дитина, викликає у всіх нас наймиліші почуття.

23 травня горлицька спільнота зібралася у церкві, щоб вшанувати День Матері. Молебнем до Богоматері, який відправив наш парох о. Петро, попросили ми «Заступницю всіх християн» про Господне і Материнське благословення усім нашим матер'ям, у їх нелегкому та дуже відповідальному труді виховання дітей не лише на потіху батькам, але також на благо рідної Церкви і народу. Молебень закінчився молитовним бажанням «Многая літа».

Опісля діти та молодь дали програму, що її підготували наші сестри Василіанки. На цей поетично-музичний монтаж склалися дві частини. Перша, релігійного змісту, присвячена була нашій спільній Матері - Пречистій Діві Марії. Пролунала молитва-пісня «Богородице Діво», потім двоє діточок - Павлінка і Олег - попросили Божу Матір словами вірша «Поблагослови нас» і покляли горючю свічку та китицю квітів перед ікону Богоматері. Далі уся дітвора прегарно виконала релігійні пісні «Безустанна» і «Сіло сонце на віконце». Петрусь словами вірша А.Гаєцької склав усім матер'ям «Найкращі побажання». Галя декламувала вельми зворушливий вірш «О Маріє Мати». На закінчення цієї частини пролунала молитва «Під твою милість». Після короткої перерви всі перейшли

з церкви до залу, де сестри, наші дорогі господині, приготували смачний почастинок усім присутнім.

Попівши смачних тістечок горличани були готові сприймати мовлене і співане слово. Молодь розпочала другу частину програми піснею «Рідна мати моя». Опісля діти переодягнені за мандрівників радісно заспівали і затанцювали «Гей, ми хлопці-подорожці». Шлях їхньої мандрівки вів через усю Батьківщину - від нашої зеленої Лемківщини по Дон, та від Києва до Чорного моря. Пісня ця сподобалася усім присутнім і викликала бурхливі оплески. Наш наймолодший артист Ромцьо гарненько декламував вірш Уляни Кравченко «Над усіх, над все на світі». Хвилювання викликав вірш «Раз дивний сон» із великим відчуттям сказаний Петром. Всі заспівали лемківську пісню «Казала мі мама» та добре відому «Мамину вишню» і тоді вийшли «Карлотани», що своїм виступом, повним дотепних діалогів, принесли стільки радощів і сміху, якого давну тут не було чути. Сім'ю «Карлотанів» зіграли Катруся, Галя, Аня та Андрій. Коли вшухли оплески всі учасники зустрічі ще раз заспівали многолітствіє, тим разом усім юним виконавцям і нашим дорогим монахиням, завдяки яким цей чудовий вечір міг відбутися. Хай Всевишній Бог за це вам благословить. Ще довго люди не розходилися, вгощалися солодощами і весело балакали. Хотілося б, щоб такі зустрічі надалі були організовані, бо це також між іншими нагода все більшого і більшого гуртування.

Андрій Сокач
Горлиця

Свято української культури

Так само, як два роки тому зустрілися ми в Сопоті, щоб спільно взяти участь в українському фестивалі. Давно він вже перестав бути звичайним оглядом, чи конкурсом, на якому оцінюють і дають нагороди, а став місцем зустрічі українців, що розсіяні по цілій Польщі. Людям не заважає, що інколи треба їхати сотні кілометрів, мучитися на брудних вокзалах, недосипляти - головне знов бути разом, відновити знайомства, нав'язати нові, наповнити душу новим мистецьким змістом.

Якби мимохідь, споглядаючи на сцену Лісної опери, пригадувався фестиваль, що відбувся у 1989 році. Промова посла Володимира Мокрого, палкі слова десидента Богдана Гориня, «незалежні і нелегальні» концертування Василя Жданкіна, Віктора Морозова, Остапа Стахівця немов ще звучали стиха і пригадували, що ще не так давно все виглядало по-іншому. Навіть ті блакитно-жовті прапори, які ніби природньо майоріли тепер над товпою, були тоді заборонені. Однак саме два роки тому почалися зміни, які тривають і довго ще триватимуть.

Цьогорічний фестиваль, коли порівнювати його з минулими, справді наповнений був новим змістом. Передусім змінився мистецький підхід до самого фестивалю. Не було вже штампного показування на сцені ансамблю за ансамблем, соліста за солістом згрупованих у «тематичні блоки». Режисер створив мистецьку картину, у якій важні були всі дійові особи і всім визначено окреслену роль.

Почалося все від нового фестивального сигналу і можливо тому не всі з публіки цей початок помітили. На сцені появилися фольклорні колек-

тиви заповнюючи її співом, танцем і веселковими кольорами своїх одягів. В такий спосіб пригадано, що культура має свій основний початок у фольклорі і належить саме в першу чергу задбати про нього, адже коли би він пропав, нація стратила би коріння.

Концертування «Ослав'ян», «Лемковини», «Джерела» (Україна), «Черемухи» та інших фольклорних колективів з Польщі і України ввели глядачів у піднесений настрій, який не змінювався напротязі тривання цілого фестивалю і у якому народ роз'їхався до своїх осель.

Фестиваль розділено на п'ять концертів, вступом до яких був концерт церковної музики, що відбувся у п'ятницю в олівській кафедрі.

Глядачі мали змогу почути і побачити на сцені кращі зразки того, чим займається наше артистичне середовище, так в Польщі, як і на Україні. Був отже фольклор, цей автентичний («Красне село», «Гуцульщина») і цей стилізований («Думка», «Ослав'яни»), був рок і естрада, солісти і гумористи, барди і хори. Кожен віднайшов те, що його цікавило найбільше, а навіть як не знайшов, то мав нагоду пошукати.

Дуже міцно позначилася на фестивалі присутність України, або, точніше, гостей з України (дехто казав навіть що було їх занадто багато). Зокрема приємно було послухати ведучих, а вже з найбільшою приємністю дуету «Стефцьо і Юрцьо», постійних співпрацівників львівського театру «Не журись». Нарешті закінчилися наші клопоти і нарікання на бетонне конферансьє, бо... тут не було до чого чепитися.

Слідкуючи за фестивальними подіями не можна було не звернути уваги на прогрес, що його переживають наші танцювально-вокальні колективи. Помітна тут праця хореографів з України та їх дбайливість про кожен деталь у виконуваний картині. Зокрема цікаві і майстерні хореографічні картини показали ансамблі наших двох ліцеїв, з Лігниць і Гурова-Ілавецького. При нагоді виявилося, що паралельно з кількістю випускників росте кількість поклонників обох шкіл.

В неділю, коли оголошено перерву поміж концертами, в недалекому від амфітеатру костьолі відправилася Служба Божа з участю владики Івана Мартиняка.

Симптомно виглядало закінчення свята, коли на сцені, на запрошення організаторів, появилися, крім артистів, посол Володимир Мокрий і відомий політичний діяч зі Львова, поет Ігор Калинець.

Слово Ігоря Калинця співпало з проповіддю єпископа голошеною під час Служби Божої. Поет сказав, нав'язуючи до фестивальних подій, що дійсно все починається від культури і коли би її забракло, міг би це бути поганим знаком. Українська культура, що у різних формах живе в народі і неоднократно допомагала йому в складних моментах історії, динамічно розвивається в наш час. Означає це, що також розвивається і йде вперед цілий народ, прямим доказом чого є послідовність, з якою стреміє він до повної незалежності.

Природнім завершенням фестивалю став заспіваний спільно артистами і глядачами гімн «Ще не вмерла Україна».

Дванадцятий фестиваль української культури в Польщі показав, що в нашій громаді ще багато потенційних можливостей і перед нами ще буде багато цього роду зустрічей, тим паче, що радо і численно беруть в них участь діти і молодь.

(т)

До питання літургійної мови

(Закінчення з 3 сторінки)

Є також проблема «глибини перекладу» (окреслення моє - П. С.). Чи в українському тексті замість «упованія» дати уповання, чи просто «надію»? Чи «воїнство» треба передати як «військо», «віки віків» замінити на «віки вічні», «днесь» на «сьогодні», «насушний» на «щоденний», «благоговіння» на «побожність». Можна так ще довго наводити приклади, але зупинімся лише на самому явищі. Є це питання: чи передавати слов'янські слова українськими відповідниками чи тільки їх «українізувати» (наприклад: «благоговіння» чи «уповання»). Здавалося б, що розв'язка тут очевидна: перекладаймо послідовно, до кінця! На жаль, дійсність складніша, оскільки багато слів слов'янських немає добрих відповідників у нашій мові. Переклад тоді перестає бути перекладом, стаючи вже інтерпретацією. Тому й у службниках Патріарха Йосифа є збережені різні слов'янські слова з українськими закінченнями, тощо. До того доходять ще ускладнення такого роду, як існування багатьох перекладів святих текстів (патріархальний, василіанський, стемфордський). Звичайно, можемо вибрати і затвердити один з названих, але котрий? Найкращий? Адже всім багато що можна закинути! Доходять до цього ще наші «партикулярні»

МІСЦЕВІ УСКЛАДНЕННЯ, що впливають зі стану нашої громадськості, тут, у Польщі.

Наша розкидана по всій країні суспільність в дуже нерівному ступені володіє мовою Шевченка. Серед молоді і дітей видно страшний вплив «мовного тиску» з боку польського оточення, і нераз чується мова, в якій половина слів це разучі полонізи. Щоправда, відновлюється мережа нашого шкільництва в РП, але втрати вже завеликі, а до

того мусимо ще пам'ятати про те, що школа не все може зробити, тим більше тоді, коли учні-українці будуть між собою говорити польською мовою, як часто діється. Видно, що не можемо від українців вимагати володіння мовою батьків і ще розуміння слов'янської. Такими вимогами можемо лише відштовхнути від нашої Церкви багато людей, що підуть до римокатолицьких чи православних храмів. Більшість із них тим самим втратить також духовну свідомість приналежності до українського народу.

Враховати також мусимо лемківське питання. Я в ньому не спеціаліст, але думаю, що залишки лемківського консерватизму можуть ще сильно тут проявитися. Мусимо теж щось запропонувати вірним нашої Церкви, які належать до польської нації (або внаслідок асиміляції, або через перехід з латинського обряду в мішаних подружжях), бо якщо зміниться ставлення польської більшості до нас, то можемо сподіватися зросту відсотка поляків у нашій Церкві тут, у Польщі. Це аж ніяк не є моя абстрактна видумка: про це говорить досвід західної діаспори (Канада, США), де Літургія часто-густо правиться по-англійськи. Хочу при цьому пояснити, що я не прихильник колонізації наших Богослужень. Думаю, що зріст числа поляків нашого обряду є аргументом на користь української мови, яка для польського загалу досить добре зрозуміла. Ясна річ, що для поляків будуть зрозумілі «модерніші переклади», без залишків слов'янізмів.

ПІДСУМКИ, ТОБТО, ЩО РОБИТИ

1. Перш за все під час всіляких дискусій на цю складну тему зберігати максимум об'єктивності і поваги до чужих поглядів. Питання літургійної мови є настільки складним і важливим, що на неповагу до нього серйозні християни дозволяти собі не можуть. Між іншими тому, що аргументи обох сторін сильні.

2. На мій погляд впровадження української мови до

нашої Літургії неминуче. Думаю, що всі ми повинні це визнати. Щодо методів «українізування» Богослужб, розбіжності в поглядах вважаю цілком зрозумілими.

3. Моя позиція в цьому питанні ось така: я за поступову «українізацію» Служби Божої. Вже маємо в ній україномовні частини: Апостол, Євангеліє, проповідь, Символ Віри, Господню молитву, молитву «Вірую, Господи». Пропоную до цього додати тропарі, кондаки, прокімени і стихи на «Аллилуя». Потім черга на антифони і ектенії, і так далі. Як останню частину, що підлягала б «українізації», я пропонував би перекласти на кінець анафору (частина Служби Божої від «Горі ім'ям сердца» до «І да будут милості...» - прим. ред.) Це є тільки один із можливих варіантів розв'язання цієї проблеми. Інша можливість така: почати від найбільших парохій, де відправляється більше ніж одна Служба Божа. Щонеділі, або кожного свята, відправляти одну Службу Богу українською мовою. В менших осередках можна по-українськи відправляти раз у місяці, хоча тоді може дійти до певного непорозуміння. Думаю, що в таких випадках треба вживати виключно текстів виданих осідком Патріархату в Римі - це ж буде наш доказ вірності Патріархові, а цього дуже потребує і наша Церква і сам Патріарх.

4. Треба стежити за подіями в Україні та в міру можливостей допомагати матірній Церкві створити новий, повноцінний переклад літургійних текстів, який мав би за основу грецький оригінал.

5. Думаю, що не можна дивитися на справу мови у відірванні від усіх літургійних проблем. Крім заведення української мови до Богослужб ми мусимо ще закінчити процес очищення нашого обряду від різних непотрібних залишків латинізаційних процесів та повернення йому багатьох цінностей, що десь загубилися. Жде нас ще велика праця у ділянці літургійного життя.

Петро Сивіцький
Люблін

Найбільш злободенне питання

Не можна не погодитися з твердженням, що вся історія нашого многостраждального народу нерозривно пов'язана з Церквою. Разом з приходом християнства на Україну поширюється новий світогляд нашого предка. Широким руслом плинуть сюди здобутки високої візантійської культури, появляється староболгарське, а згодом власне письменство. Будуються величаві храми Божі, криті золотою бляхою, краса яких доводила чужинців до остовпіння. Величезних розмірів Десятинна церква побудована в Києві ще у X ст. є символом найкращого періоду нашої державності. І зруйнування монголами збігається з трагічним занепадом слав'яно-княжої епохи. Є це рік 1241. Чорна дата в історії України, чорна дата в історії її церкви.

Українська держава часів Ярослава Мудрого зараховується до наймогутніших, найбагатших і найкультурніших держав XI-вічної Європи. Християнство багатого греко-візантійського обряду поєднане зі зрозумілою (близькою до староукраїнської) старослов'янською мовою в літургії в спосіб природний застосовувало, крім релігійної, і всі інші аспекти та культурні потреби русинів. Нагадаймо, що першою мовою русинів, «русич» з історичних міркувань є більш оправдана ніж її сучасна - українська, мові і досі не встиг звернутися у новий законний лемів (Горличчина, Новосілля).

Незгарнені Київської Русі в умовах страшного монголо-татарського іга, з підлілля виходить і слава патрістичної праці і боротьбою демонструє перед світом наше, дане Богом, природне право на існування. Це козак - вільна людина, лицар волі, захисник віри і свого страждуючого народу. Він - автентичний улюбленець народу - його гордість і краса. Козацька шабля визначала межі нашої свободи і східну границю християнства. Хрест святого Андрія височів з церковного куполу над кожною козацькою станицею. Можна, без гріха, сказати, що козацьке військо мало подекуди релігійний характер, хоч його з хрестоносцями порівнювати не слід. Різниця є надто виразна. Не загарбницьтво але самозахист перед ним характеризував усі козацькі війни на Україні.

В часах Берестейської церковної унії і згодом між церковними діячами також бачимо чимало людей, які словом і ділом служили своєму наро-

дові, своїй традиції і Церкві. Нагадаймо, що навіть в часах гострої двосторонньої релігійної пропаганди і полемічних писань першої половини XVII ст. жодне з антагоністичних церковних угруповань не думало зрікатися рідної традиційної церковної літургії. Вона лишилася незмінною в обох таборах і після унії. Дискусія велася над питанням: чию саме ієрархічну зверхність має визнати українська Церква? Питання це ще довго буде тривожити українську церковну думку і неодноразово буде воно зручним претекстом неситих сусідів до грубого втручання у суто українські, майже інтимні, діла (не лише церковного характеру).

У великих суспільних заворушеннях XVII ст. українське духовенство співдіяло з самозахисною діяльністю П. К. Сагайдачного, підтримувало також визвольну війну Хмельницького. В особі гетьмана І. Мазепи українська Церква знайшла свого добродія, опікуна і фундатора. Російська Православна Церква, не зважаючи на заслуги гетьмана і після його смерті анафемою ганьбила його світлу пам'ять. Сумний це приклад, коли Христову Церкву примушується до виконання політично-пропагандивної місії. Перші ознаки національного пробудження в «австрійській Галичині» однозначно пов'язані з діяльністю грекокатолицького кліру.

Перемишльський єпископ М. Левицький успішно гальмує процес масової колонізації, домігшись у австрійської влади в 1818р. введення української розмовної мови до шкіл.

Немає ніякого сумніву, що Грекокатолицька церква у Галичині до своїх заслуг перед українським народом може зарахувати витворення новітньої україномовної церковної традиції. Національний характер Грекокатолицької церкви був і є сіллю в оці явних і прихованих її ворогів. З цієї причини з різних сторін з'являються доброзичливі дядьки, які «ввічливо» готові «прийти з допомогою» українцям, щоб «реформувати, інтегрувати, консолідувати, єднати» церковне життя українців. Скільки в нас приятелів та безкорисних дорадників!

Яке ж величезне замішання у східноукраїнській церкві вводять усякі дорадники. Національний характер української Церкви нестерпний для ворогів нашого народу. На цькування різних фарисеїв Шевченко дав однозначну відповідь:

«кожух теплий, тільки шкода не на мене шитий

а ваше нерозумне слово брехнею підбите».

У формуванні обличчя Грекокатолицької церк-

ви неабияку роль відіграв велетенський думки і праці митрополит Андрей Шептицький. Був він вихователем кількох поколінь найкращих священників, які вміли сполучати душпастирську і просвітительську діяльність. Така була потреба. Вона існує і надалі. Наш народ відчуває величезну потребу контакту з живим словом правди. Хто цю правду про горе нашого минулого має сказати! Вихований на більшовицькій брехні вчитель чи може особа духовна? «Немає об'єктивної правди, правдиве - те, що нам корисне з точки зору наших класових інтересів» - каже Ленін. І довгі роки у школах нашим малцям вбивали до голови різну брехню. Мала це бути правда, бо була корисна з точки зору інтересів Кремля. Вже римляни помітили, що брехня десять разів повторена видається правдою. Цю властивість людської психіки використовували більшовики у своїй пропаганді. Вона діяла як наркотик. Саме вона була опіумом народу.

Брехню треба викоренити з людських голів. Знаркотизованих брехнею, хворих треба лікувати. Зволікати не можна. Наша молодь у жалюгідному стані. Знання рідної мови - мізерне. Історії свого народу здебільшого не знає ніхто (ніхто їх не вчив, а вже напевно не вчив їх правди). Не всі розуміють українську промову священника у церкві. Мало хто заглядає до української газети, бо має труднощі зі складанням букв. Така є наша молодь вихована в дусі ігноранції і зневаги до рідного. Навіть ті одиниці, що ходять до церкви, розмовляють між собою польською мовою. Найвищий час вдарити у дзвони на сполох.

Рятуймо це, що вдасться ще врятувати, для Церкви, для нас, для майбутнього. Пропоную по всіх церквах (де є можливість) увести щонедільні доповіді для молдоді на тему нашої історії. ОУП допоможе. Хто не знає свого минулого - не гідний майбутнього!

Михайло Шумада
Заброст Великий

ЛИСТИ

ЛИСТИ

ЛИСТИ

ЛИСТИ

ЛИСТИ

У «Благовісті» порушено важливу проблему і закликало читачів відгукнутися. Це справа української літературної мови у наших богослужіннях. На перший погляд річ є очевидна: священники повинні негайно впровадити до Літургії українську мову і все було б гаразд. Однак роздумуючи над тим, доходимо висновку, що справа є дуже складна. Це, що скажу, мабуть, здивує багатьох: у нас немає добрих авторитетних перекладів, а ті що є постійно вдосконалюються. Постійне впровадження нових перекладів однієї і тієї ж самої молитви творить заколот. Останнім часом під час Літургії з Блаженнішим Патріархом впроваджено до «Отче наш» нові слова, як: сьогодні, провини, виноватці, визволи.

Подібно є з іншими молитвами, а річ погіршує брак однакових молитовників. Скільки разів маю вчистити той самої молитви?

Відповідаючи на листа пана П. Струминського хочу сказати, що Літургія староцерковнослов'янською мовою для мене, 32-літньої невченої у цьому напрямку людини, є достатньо зрозумілою (...).

Маючи нагоду писати до цієї, так довго очікуваної газети, я хотів би порушити ще одну справу, а саме, питання наших прадавніх молебнів, які Блаженніший Патріарх Йосиф наказував відправляти, «бо всі інші є новотворами», а їх ніхто не відправляє! Чому?

У нас багато говориться про екуменізм, особливо з УАПЦ. Я маю запитання, як відноситься наша Церква до канонічності єпископських свячень протоієрея Василя Липківського, першого митрополита УАПЦ, людину рукоположену в єпископи без архієреїв, через покладення рук ієреїв, дияконів та мирян.

В одному з номерів «Благовіста» один пан просив, щоб друкувати нотні записи церковних пісень. Моє бажання є таке саме.

Благослови Господи

Григорій Шалай
Тихнови

Сумую з причин і наслідків міжконфесійного, так би мовити, конфлікту в Перемишлі. Причина відома. Знаючи загальну історію храму, який понад 160 років був катедральною церквою українських грекокатоликів, можна було сподіватися, що римокатолики, як ревні християни, звернуть, а в крайньому разі, ласкаво подарують цей об'єкт своїм побратимам - українцям. Я в своїй наївності вірив, що так станеться, що так зроблять - в доброті серця і християнській любові до своїх ближніх в ім'я доброго сусідства і справедливості, взявши також до уваги факт, не тільки знищення, але й використання на костели багатьох церков у Польщі. На жаль, так не сталося. Не використано виняткової нагоди для виявлення волі злагоди і хоч би символічного поєднання з українцями. План випозичення храму на п'ять років був нерозумний і дивно, що навіть підписано в цій справі договір.

Також невесело мені з приводу подарунку, який Папа Іван Павло II зробив грекокатоликам. Правда, не можна було від цього подарунку вімовитися, але не може він нас тішити і оплески з цього приводу мене вельми здивували. Гарнізонний костел, хоч і переказаний грекокатоликам на «вічну власність», завжди буде костелом, про що особливо пам'ятатимуть римокатолики, а ще й всі пригадуватимуть про це. Зрозуміло, що також будуть сподіватися, а може і вимагати від грекокатоликів вічної вдячності за цей дар. Відомо теж кому найбільша радість з цього, що отримавши костел грекокатолики, (нібито) вже не мусять будувати церкви в Перемишлі. Отже, все тепер ясно. Все згідно з планом. Чи потрібний до цієї трагікомедії коментар?

З усього, що сталося такий, по-моєму, висновок: українським грекокатоликам треба в Перемишлі будувати для себе нову, величаву церкву. Тільки і виключно на свій коштів. І взятися за це діло треба вже тепер, негайно. Зусиль не боятися. І коли церква стане - гарнізонний костел з подякою віддати.

Коли буде відкритий банківський рахунок на фонд будови церкви в Перемишлі - буду щомісяця пере-

казувати десять відсотків моєї пенсії. Я переконаний, що подібно зробить багато вірних в Польщі і за кордоном.

Щодо бувшої нашої церкви (теперішнього костела ордену Кармелітів) - справу встановлення власника слід переказати для відповідного вирішення компетентному і авторитетному органі церковної чи іншої влади.

Йосип Бак
Щецін

Пише до вас в'язень Явожна, який був учасником I З'їзду політичних в'язнів, що відбувся 2 і 3 червня 1990р. Були це хвилини дуже радісні і зворушливі, що по стількох роках могли ми зустрітися зі своїми братами недовлі. Хоча стільки погинуло нас від 1945 року, то однак горстка ще живе і мала можливість зустрітися.

Дорогий отче, цікаво мені чи відбудеться другий з'їзд наших в'язнів. Тут хочу щиро подякувати організаторам I З'їзду, що так вміло приготували це свято. Дай Боже їм здоров'я та многая і блага літа.

Петро Гірняк
Земляни

Усім дописувачам нашого часопису складаємо сердечну подяку за співучасть у його творенні. Чекаємо відгуків, цікавих інформацій та пропозицій щодо змісту видання.

Редакція

ЗВЕРНЕННЯ

Дорогі наші співвітчизники. Звертаємо до Вас голос нашого волення - до всіх кому не байдужа доля нашої України й її славного люду!!!

На початку 1990 р. повстала з попелу, на теренах України, перша молодіжна католицька організація від часу початку легальної діяльності УКЦ в Краї - Комітет Української Католицької Молоді.

За цей час Братство намоглося згуртувати навкіл себе 2000 осіб - це молоді люди, яким не байдужа доля Батьківщини, - Це нова генерація молоді, котра має Христа в своєму серці й хоче донести вогонь любові, злагоди і миру в кожен Українську Хату, щоб народ через Спаса нашого здобув звільнення і Воскрес, як славний наш Господь, якого ми прийняли в серце своє.

Сьогодні Братство в єдиному гурті об'єднує разом з католиками, котрих є більшість, і християн інших віросповідань на засаді кафолії Церкви Христової, як Його містичного Тіла.

Братчики поставили собі на меті нести Благу Вість в спрагли серця люду на Східних теренах України, також серед розсіяних в советській еміграції. Ми хочемо бути Апостолами в миру і тут спираємося на рішення II Ватиканського Собору.

Ми хочемо плекати чисті парустки, що дадуть життя новітній політиці, яку будуть творити християни, несучи хрест суспільного важилу разом з Ісусом. Тільки вони стануть новим, міцнішим, ґрунтом для побудови РІДНОЇ ХАТИ. Хати - прозорого джерела, з котрого будуть пити спрагли свободи і волі майбутні покоління.

Тепер в Комітеті УКУ з'єднано в ціле 20 філій, з яких 80 % на Великій Україні. Маємо на меті провадити місії, а також видавати для молоді часопис і науково-монографічний альманах, випрацювати нові концепції розвитку і діяльності молодіжного апостолату в непростому суспільстві.

Для здійснення наших задумів потребуємо багато техніки і фінансових дотацій, на які є скупа прокомуністична система. Без всього цього наша діяльність не мислима. Можливості наші є обмежені, хоч уповання велике.

Прагнучи допомогти Церкві на Україні у розповсюдженні й зміцненні християнської віри Комітет Української Католицької Молоді закликає і просить про сприяння і допомогу ціле духовенство й ієрархію і всіх віруючих християн-католиків, братів по вірі в православ'ї і в протестантських спільнотах.

Управа Комітету УКУ
Голова Братства Володь Зварич

Пожертви просимо надсилати на адресу:
253140 м. Київ, вул. Шалетт, 10-61
Зварич Володимир с. Володимира
з поміткою для Комітету УКУ.

Номер банківського конто для надходжень у валюті:

Jeunes Cath. Ukrainiens 144 - 0527479 - 73
SNCI (Societe Nationale de Credit a l'industrie)
av. de l'Astronomie, 14
1030 BRUXELLES

З поміткою: для Управи Комітету УКУ - Володь Зварич.

Всім дякуємо!!!

Ваш внесок - це внесок на благо Церкви й Україні!!!

Наш календар

ЛИПЕНЬ

- 1.07.1918 - Засновано університет у Кам'янці-Подільському.
- 1.07.1951 - У Торонто відкрито пам'ятник Тарасові Шевченку.
- 3.07.1834 - Народився письменник Анатолій Свидницький.
- 4.07.1891 - Народився український письменник Петро Панч.
- 7.07.1651 - Битва під Берестечком.
- 8.07.1659 - Гетьман Виговський розгромив московське військо під Конотопом.
- 9.07.1883 - У Львові засновано українське торговельне підприємство «Народна торгівля».
- 8-10.07.1709 - Битва під Полтавою військ гетьмана Івана Мазепи і шведського короля Карла XII з військом російського царя Петра I.
- 11.07.1056 - Народився Нестор - літописець Київської Русі, автор «Повісті временних літ» (дата не уточнена).
- 13.07.1874 - Народився письменник Марко Черемшина.
- 15.07.1834 - Відкрито університет св. Володимира в Києві.
- 15.07.1944 - Постала Українська Головна Визвольна Рада (УГВР).
- 16.07.1917 - Проголошено Другий Універсал УЦРади.
- 17.07.1907 - Народився Роман Шухевич - Тарас Чупринка, Головний Командир УПА.
- 17.07.1871 - Народився український музикознавець і фолклорист Філарет Колесса.
- 18.07.1946 - Відновлено на еміграції Спілку Української Молоді.
- 19.07.1918 - У Канаді постала Українська Греко-Православна Церква.
- 19.07.1944 - Битва під Бородами.
- 20.07.1863 - «Валуєвський указ» російського уряду проти української мови й видання українських книжок.
- 25.07.1687 - Івана Мазепу обрано гетьманом України.
- 27.07.1672 - Гетьман Петро Дорошенко розгромив поляків біля Четвертині.
- 27.07.971 - Договір князя Святослава з візантійським імператором Цимісієм.
- 27.07.1649 - Перемога Богдана Хмельницького над поляками під Збаражем.
- 29.07.1865 - Народився галицький митрополит, граф Андрей Шептицький.
- 30.07.1920 - Постала Українська Військова Організація під проводом полковника Євгена Коновальця.
- 30.07.1899 - Народився Володимир Горбовий, провідний діяч ОУН.

Екскурсія на Україну

Управа відділу Об'єднання українців у Польщі в Ольштині організує двотижневу прогульку на Україну. Буде вона тривати від 6 до 20 серпня. Її учасники побуватимуть у найцікавіших місцях України: у Києві, Каневі, Черкасах, Дніпропетровську, Запоріжжі. Будуть учасниками Свята козацької слави з нагоди 500-річчя козацтва, візьмуть участь у Всеукраїнському Фестивалі «Червона рута», та багатьох інших цікавих подіях.

Точні інформації отримаєте в Об'єднанні українців у Польщі в Ольштині, ал. Пилсудського 32, кім. 206, телефон 27-25-45. Там теж до 15 липня приймаються зголошення.

Управа відділу ОУП в Ольштині

Добра '91

Запрошуємо на I Світовий з'їзд добрян - Добра '91, якій відбудеться від 1-го до 7-го серпня 1991р. В програмі З'їзду між іншими: спортивні змагання, історичні доповіді, вікторини, конкурси, декламації, виступи художніх колективів з України і з Польщі, релігійні торжества.

За оргкомітет Іван Білас

За інформаціями звертайтеся на адресу:

Jan Bilas
ul. Krzywa 2/32
38-500 Sanok
tel. 33-600

Церква в Добрій

БЛАГОВІСТ - суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі. Редагує колегія: о. Юліан Гбур - відповідальний редактор, о. Богдан Панчак, Любомира Тхір; Дарій Гаврилець - технічна редакція. Постійна співпраця - Богдан Тхір.
Адреса редакції: ul. Chopina 17, 11-220 Górowo Ilaweckie.

SPPB-ce z-d Sepopol z.191/91n.3000